

เค้าโครงผลงานที่จะส่งประเมิน (กรณีลักษณะงานวิจัย)

๑. ชื่อผลงาน ศึกษาปัจจัยและสมบัติดินบางประการที่มีผลต่อการตัดสินใจปลูกทุเรียนใน ตำบลพราน อำเภอบางบาล จังหวัดพระนครศรีอยุธยา

๒. บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ เพื่อศึกษา ๑) เพื่อศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจปลูกทุเรียน ๒) เพื่อศึกษาสมบัติดินบางประการที่มีผลต่อผลผลิตทุเรียน และ ๓) เพื่อศึกษาผลตอบแทนทางเศรษฐกิจ ประชากรที่ใช้ในการวิจัย คือ เกษตรกรในตำบลพราน อำเภอบางบาล จังหวัดพระนครศรีอยุธยา และเป็นผู้ที่ได้ขึ้นทะเบียนผู้ปลูกทุเรียนกับกรมส่งเสริมการเกษตร จำนวน ๕๑ คน โดยใช้แบบสัมภาษณ์ในการเก็บรวบรวมข้อมูล สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน ค่าต่ำสุด ค่าสูงสุด

ผลการวิจัยพบว่า ๑) เกษตรกรส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง อายุเฉลี่ย ๔๖ ปี สถานภาพสมรส มีการศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนปลายเป็นส่วนใหญ่ รายได้เฉลี่ย ๑,๐๕๓,๐๙๘ บาท/ปี รายจ่ายเฉลี่ย ๘๑๑,๙๖๑ บาท/ปี พื้นที่ถือครองทำการเกษตรเฉลี่ย ๑๕.๘ ไร่ มีที่ดินเป็นของตนเองเพื่อทำการปลูกทุเรียนเฉลี่ย ๕ ไร่ จำนวนสมาชิกในครัวเรือนเฉลี่ย ๕ คน เป็นแรงงานในการปลูกทุเรียนเฉลี่ย ๓ คน มีต้นทุนในการปลูกทุเรียน มากกว่า ๓๐๐,๐๐๐ บาท สายพันธุ์ทุเรียนที่ปลูก ปลูกสายพันธุ์หมอนทองมากที่สุด ได้รับทราบข่าวสารจากเจ้าหน้าที่/ผู้นำชุมชน/เพื่อนบ้าน เป็นส่วนใหญ่ ๒) เกษตรกรมีความรู้พื้นฐานในการปลูกทุเรียน อยู่ในระดับมาก และเกษตรกรมีการปฏิบัติในการปลูกทุเรียน อยู่ในระดับมาก ๓) ปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจปลูกทุเรียนมากที่สุด ร้อยละ ๘๒.๔ มีพื้นที่ที่เหมาะสมในการปลูกทุเรียน ๔) ปัญหาข้อเสนอนะ ปัญหาโรคแมลงระบาด โดยเฉพาะการระบาดของหนอนเจาะลำต้น และโรครากเน่าโคนเน่า ทุกภาคส่วนควรกำหนดแนวทางร่วมเพื่อแก้ปัญหาอย่างเร่งด่วนและยั่งยืน

๓. หลักการและเหตุผล

ประเทศไทยเป็นประเทศที่ส่งออกทุเรียนอันดับ ๑ ของโลก ในปี พ.ศ. ๒๕๖๓ โดยมีพื้นที่ปลูกทุเรียนประมาณ ๑,๐๙๙,๒๒๘ ไร่ เป็นพื้นที่ที่ให้ผลผลิต ๗๙๗,๕๕๓ ไร่ พื้นที่ที่ปลูกโดยส่วนใหญ่อยู่บริเวณภาคใต้ ร้อยละ ๕๕.๓๖ ถัดมาเป็นภาคตะวันออก ร้อยละ ๓๖.๕๕ โดยจังหวัดที่มีพื้นที่ปลูกทุเรียนมากที่สุด ๓ ลำดับแรก คือ จังหวัดชุมพร จันทบุรี และจังหวัดระยอง ผลผลิตทุเรียนในปี พ.ศ. ๒๕๖๓ มีปริมาณ ๑,๑๑๕,๙๙๙ ตัน เป็นการบริโภคภายในประเทศ ๔๕๔,๒๓๐ ตัน และส่งออก ๖๖๑,๗๖๙ ตัน คิดเป็นสัดส่วน ๔๐ : ๖๐ ในขณะที่ปี พ.ศ. ๒๕๖๔ ผลผลิตทุเรียนไทยเพิ่มขึ้นเป็น ๑,๒๐๑,๔๕๘ ตัน เป็นการบริโภคภายในประเทศ ๒๙๑,๔๒๙ ตัน และส่งออก ๙๑๐,๐๒๙ ตัน คิดเป็นสัดส่วน ๒๔ : ๗๖ จะเห็นได้ว่าสัดส่วนการส่งออกเพิ่มขึ้นอย่างมากจากความต้องการในตลาดต่างประเทศที่เพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง

ทุเรียน ถือว่าเป็นพืชเศรษฐกิจ ซึ่งเป็นผลไม้หลักที่สร้างชื่อเสียงให้กับจังหวัดศรีสะเกษ ในนาม “ทุเรียนภูเขาไฟ ศรีสะเกษ” สินค้า GI (Geographical Indication) สิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์ของจังหวัดศรีสะเกษ (อัตลักษณ์โดดเด่น รสชาติดี เนื้อทุเรียนกรอบนอก นุ่มใน หอมละมุนลิ้น กลิ่นไม่ฉุน เส้นใยละเอียด รสชาติมันค่อนข้างหวาน) ส่งผลให้เกิดการยกระดับรายได้ แก่เกษตรกรชาวสวนทุเรียน ในจังหวัดศรีสะเกษ โดยในปี ๒๕๖๗ คาดการณ์ว่า จะมีมูลค่าการจำหน่ายทุเรียน สูงถึง ๒,๕๐๐ ล้านบาท

จากการสำรวจและคาดการณ์ ปี ๒๕๖๗ จังหวัดศรีสะเกษ มีพื้นที่ปลูกทุเรียนทั้งหมด ๑๘,๘๓๐ ไร่ พื้นที่ให้ผลผลิตจำนวน ๑๑,๓๕๒ ไร่ เพิ่มจากปีที่ผ่านมาร้อยละ ๒๕ ผลผลิตรวม ๑๘,๑๐๗ ตัน จากเกษตรกร ๒,๗๘๒ ครัวเรือน

อำเภอขุนหาญมีพื้นที่ปลูกทุเรียนในพื้นที่ ๑๐ ตำบล จำนวน ๔,๕๒๒ ไร่ เกษตรกร ๕๗๑ ราย มีพื้นที่ให้ผลผลิตแล้ว ๓,๗๗๕ ไร่ พื้นที่ปลูกที่ปลูกมากที่สุด ได้แก่ ตำบลพราณ ซึ่งเป็นพื้นที่ปลูกทุเรียนภูเขาไฟ GI ของจังหวัดศรีสะเกษ ผลผลิตเฉลี่ย ๑,๕๖๒ กก./ไร่ โดยพันธุ์ที่นิยมปลูกมากที่สุด คือ พันธุ์หมอนทอง สร้างมูลค่าให้เกษตรกรผู้ปลูกประมาณ ๗๗๔ ล้านบาท/ปี

พื้นที่ปลูกทุเรียนภูเขาไฟศรีสะเกษ คิดเป็น ๙๔ เปอร์เซ็นต์ ของพื้นที่ปลูกทุเรียนทั้งหมดในจังหวัดศรีสะเกษ ส่วนใหญ่อยู่บริเวณแถบภูเขาไฟโบราณแถบเทือกเขาพนมดงรัก ซึ่งพบชุดดินที่ปลูกทุเรียนโดยมาก ได้แก่ ชุดดินโซคชัย มีความเหมาะสมดีมากสำหรับการปลูกทุเรียน ดินเป็นดินลึก มีการระบายน้ำดี ปริมาณธาตุอาหารอยู่ในระดับดี และชุดดินศรีสะเกษ มีความเหมาะสมปานกลางสำหรับการปลูกทุเรียน มีข้อจำกัดเกี่ยวกับการพบก้อนกรวดของดินมากกว่าร้อยละ ๖๐ ตั้งแต่ระดับความลึก ๓๐ เซนติเมตร ดังนั้นจึงดำเนินการศึกษาปัจจัยและสมบัติดินบางประการที่มีผลต่อการตัดสินใจปลูกทุเรียนใน ตำบลพราณ อำเภอขุนหาญ จังหวัดศรีสะเกษ

๔. วัตถุประสงค์

๔.๑ เพื่อศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจปลูกทุเรียน ของเกษตรกร ตำบลพราณ อำเภอขุนหาญ จังหวัดศรีสะเกษ

๔.๒ เพื่อศึกษาสมบัติดินบางประการที่มีผลต่อผลผลิตทุเรียน ตำบลพราณ อำเภอขุนหาญ จังหวัดศรีสะเกษ

๔.๓ เพื่อศึกษาผลตอบแทนทางเศรษฐกิจ

๕. ระยะเวลาและสถานที่ดำเนินการ

ระยะเวลา กุมภาพันธ์ ๒๕๖๕ - ธันวาคม ๒๕๖๗

สถานที่ดำเนินการ ตำบลพราณ อำเภอขุนหาญ จังหวัดศรีสะเกษ

๖. ผู้ดำเนินการ

๖.๑ นางสาวทิพวรรณ สุพรรณ

ตำแหน่ง นักวิชาการเกษตรชำนาญการ

มีหน้าที่ ศึกษาวิจัยเอกสาร โดยเป็นการตรวจเอกสารจากทฤษฎี เอกสารข้อมูล และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องเป็นกรอบแนวคิดในการวิจัย สร้างแบบสัมภาษณ์เพื่อนำไปสัมภาษณ์เกษตรกร ซึ่งมีลักษณะคำถามปลายปิด

(Close-ended question) และปลายเปิด (Open- ended question) ทำการวิเคราะห์โดยใช้สถิติ และจัดทำรูปเล่มรายงาน สัดส่วนผลงานร้อยละ ๑๐๐

๗. ขั้นตอนและวิธีการดำเนินงาน

การวิจัยเรื่อง ศึกษาปัจจัยและสมบัตินางประชากรที่มีผลต่อการตัดสินใจปลูกทุเรียนใน ตำบลพราน อำเภอขุนหาญ จังหวัดศรีสะเกษ ได้กำหนดวิธีดำเนินการวิจัยไว้ ดังนี้

๗.๑ ประชากรที่ใช้ในการวิจัย

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ เกษตรกรในตำบลพราน อำเภอขุนหาญ จังหวัดศรีสะเกษ และเป็นผู้ที่ได้ขึ้นทะเบียนผู้ปลูกทุเรียนกับกรมส่งเสริมการเกษตร จำนวน ๕๑ คน

๗.๒ เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

การศึกษานี้ได้สร้างแบบสัมภาษณ์เพื่อนำไปสัมภาษณ์เกษตรกร ซึ่งมีลักษณะคำถามปลายปิด (Close-ended question) และปลายเปิด (Open- ended question) โดยแบ่งแบบสัมภาษณ์ออกเป็น ๔ ตอน ดังนี้

ตอนที่ ๑ ข้อมูลพื้นฐานส่วนบุคคล และเศรษฐกิจ ประกอบด้วยคำถามเกี่ยวกับ เพศ อายุ สถานภาพ รายได้ทั้งหมดของครัวเรือนต่อปี รายจ่ายทั้งหมดของครัวเรือนต่อปี ระดับการศึกษา พื้นที่ถือครอง ทำการเกษตร ลักษณะการครอบครองที่ดิน การใช้ประโยชน์ที่ดินเพื่อการปลูกทุเรียน จำนวนสมาชิกในครัวเรือน จำนวนแรงงานในการปลูกทุเรียน ต้นทุนในการปลูกทุเรียน สายพันธุ์ทุเรียนที่ปลูก และการได้รับข่าวสารเกี่ยวกับทุเรียนจากช่องทางอื่นๆ

ตอนที่ ๒ ความรู้พื้นฐานในการปลูกทุเรียนภูเขาไฟศรีสะเกษ ของเกษตรกร ตำบลพราน อำเภอขุนหาญ จังหวัดศรีสะเกษ ประกอบด้วยคำถาม ๒ ตอนย่อย คือ ตอนย่อยที่ ๒.๑ ความรู้พื้นฐานในการปลูกทุเรียนและตอนย่อยที่ ๒.๒ การปฏิบัติในการปลูกทุเรียน ลักษณะคำถามเป็นแบบให้เลือกตอบเพื่อทดสอบความรู้ของเกษตรกรผู้ปลูกทุเรียนภูเขาไฟศรีสะเกษ โดยมีเกณฑ์การให้คะแนนแบ่งเป็น ๓ ระดับ และแปลความหมาย ดังนี้

ตอบถูกมากกว่าร้อยละ ๘๐ หมายถึง มีความรู้พื้นฐานในการปลูกทุเรียนระดับมาก

ตอบถูกร้อยละ ๗๐ - ๗๙ หมายถึง มีความรู้พื้นฐานในการปลูกทุเรียนระดับปานกลาง

ตอบถูกน้อยกว่าร้อยละ ๗๐ หมายถึง มีความรู้พื้นฐานในการปลูกทุเรียนระดับน้อย

ตอนที่ ๓ ปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจปลูกทุเรียนภูเขาไฟศรีสะเกษ ของเกษตรกร ตำบลพราน อำเภอขุนหาญ จังหวัดศรีสะเกษ

ตอนที่ ๔ ปัญหาข้อเสนอแนะ ของเกษตรกร ตำบลพราน อำเภอขุนหาญ จังหวัดศรีสะเกษ

๗.๓ การทดสอบเครื่องมือ

นำแบบสัมภาษณ์ที่จัดทำขึ้นเพื่อตรวจสอบความถูกต้องของเนื้อหา (Content Validity) โดยผู้เชี่ยวชาญ ๓ ท่าน เพื่อให้ตรงและครอบคลุมวัตถุประสงค์ พร้อมทั้งปรับปรุงแก้ไขข้อบกพร่อง จากนั้นนำแบบสัมภาษณ์ไปทำการทดลองใช้ (Try - Out) จำนวน ๓๐ ชุด กับกลุ่มที่ใกล้เคียงกับกลุ่มตัวอย่าง สำหรับการ

ทดสอบความรู้พื้นฐานในการปลูกทุเรียนภูเขาไฟศรีสะเกษ จะใช้วิธีการ Kuder – Richardsom (KR๒๐) ได้ค่าเท่ากับ .๙๗๕ และหาค่า cronbach alpha ปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจปลูกทุเรียนภูเขาไฟศรีสะเกษ ได้ค่าเท่ากับ .๙๔๑

๗.๔ การเก็บรวบรวมข้อมูล ได้ดำเนินการเก็บข้อมูล ดังนี้

๑. การวิจัยเอกสาร โดยเป็นการตรวจเอกสารจากทฤษฎี เอกสารข้อมูล และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เป็นกรอบแนวคิดในการวิจัย

๒. การวิจัยโดยใช้แบบสัมภาษณ์ ที่สร้างขึ้นไปสัมภาษณ์รายชื่อเกษตรกรผู้ปลูกทุเรียนภูเขาไฟของเกษตรกร ตำบลพวาน อำเภอขุนหาญ จังหวัดศรีสะเกษ

๗.๕ วิธีการวิเคราะห์ข้อมูล

นำข้อมูลที่ได้จากแบบสัมภาษณ์มาทำการวิเคราะห์ และประมวลผลด้วยเครื่องคอมพิวเตอร์ โดยใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูปทางสถิติ

๗.๖ สถิติที่ใช้ในการวิจัย

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล คือ สถิติเชิงพรรณนา (Descriptive Statistic) เพื่ออธิบายลักษณะส่วนบุคคลและเศรษฐกิจ ทำการวิเคราะห์โดยใช้สถิติ ค่าร้อยละ (percentage), ค่าเฉลี่ย (Arithmetic Mean), ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation), ค่าต่ำสุด (Minimum), ค่าสูงสุด (Maximum)

๘. ผลการทดลองและวิจารณ์

การวิจัยเรื่อง ศึกษาปัจจัยและสมบัตินบางประการที่มีผลต่อการตัดสินใจปลูกทุเรียนใน ตำบลพวาน อำเภอขุนหาญ จังหวัดศรีสะเกษ ซึ่งผู้วิจัยได้แสดงผลการวิเคราะห์ข้อมูลในรูปแบบของตารางข้อมูลประกอบข้อความ โดยแบ่งออกเป็น ดังนี้

ตอนที่ ๑ ลักษณะพื้นฐานส่วนบุคคล และเศรษฐกิจ

ตอนที่ ๒ ความรู้พื้นฐานการในปลูกทุเรียนภูเขาไฟศรีสะเกษ ของเกษตรกร ตำบลพวาน อำเภอขุนหาญ จังหวัดศรีสะเกษ

ตอนที่ ๓ ปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจปลูกทุเรียนภูเขาไฟศรีสะเกษ ของเกษตรกร ตำบลพวาน อำเภอขุนหาญ จังหวัดศรีสะเกษ

ตอนที่ ๔ ปัญหาข้อเสนอแนะของเกษตรกร ตำบลพวาน อำเภอขุนหาญ จังหวัดศรีสะเกษ

ตอนที่ ๑ ลักษณะพื้นฐานส่วนบุคคล และเศรษฐกิจ

ตารางที่ ๑ แสดงจำนวนและร้อยละของเกษตรกร จำแนกตามข้อมูลพื้นฐานส่วนบุคคล และเศรษฐกิจ

(N = ๕๑)

ข้อมูลพื้นฐานส่วนบุคคล		จำนวน (คน)	ร้อยละ
เพศ			
ชาย		๑๘	๓๕.๓
หญิง		๓๓	๖๔.๗
อายุ			
อายุต่ำสุด ๒๖ ปี	อายุสูงสุด ๖๘ ปี	อายุเฉลี่ย ๔๖ ปี	
สถานภาพ			
โสด		๑๒	๒๓.๕
สมรส		๓๘	๗๔.๕
หม้าย		๐	๐.๐
หย่าร้าง		๑	๒.๐
ระดับการศึกษา			
ไม่ได้รับการศึกษา		๐	๐.๐
ประถมศึกษา		๙	๑๗.๖
มัธยมศึกษาตอนต้น		๙	๑๗.๖
มัธยมศึกษาตอนปลาย		๑๔	๒๗.๕
อนุปริญญา/ปวส.		๙	๑๗.๖
ปริญญาตรี		๘	๑๕.๗
สูงกว่าปริญญาตรี		๒	๓.๙
รายได้ทั้งหมดของครัวเรือน (บาท/ปี)			
รายได้ต่ำสุด ๓,๐๐๐,๐๐๐ บาท/ปี	รายได้สูงสุด ๒๐๐,๐๐๐ บาท/ปี	รายได้เฉลี่ย ๑,๐๕๓,๐๙๘ บาท/ปี	
รายจ่ายทั้งหมดของครัวเรือน(บาท/ปี)			
รายจ่ายเฉลี่ย ๔,๐๐๐,๐๐๐ บาท/ปี	รายจ่ายสูงสุด ๓๐,๐๐๐ บาท/ปี	รายจ่ายต่ำสุด ๘๑๑,๙๖๑ บาท/ปี	
พื้นที่ถือครองทำการเกษตร			
สูงสุด ๕๐ ไร่	ต่ำสุด ๒.๐ ไร่	เฉลี่ย ๑๕.๘ ไร่	

ตารางที่ ๑ (ต่อ)

(N = ๕๑)

ข้อมูลพื้นฐานส่วนบุคคล	จำนวน (คน)	ร้อยละ
ลักษณะการครอบครองที่ดิน		
ตนเอง	๔๓	๘๔.๓
เช่า	๑	๒.๐
ที่ดินบรรพบุรุษ	๗	๑๓.๗
การใช้ประโยชน์ที่ดินเพื่อการปลูกทุเรียน		
สูงสุด ๕๐ ไร่	ต่ำสุด ๒.๐ ไร่	เฉลี่ย ๑๕.๑ ไร่
จำนวนสมาชิกในครัวเรือน		
สมาชิกสูงสุด ๙ ราย	สมาชิกต่ำสุด ๑ ราย	สมาชิกเฉลี่ย ๕ ราย
จำนวนแรงงานในการปลูกทุเรียน		
แรงงานสูงสุด ๗ ราย	แรงงานต่ำสุด ๑ ราย	แรงงานเฉลี่ย ๓ ราย
ต้นทุนในการปลูกทุเรียน		
น้อยกว่า ๑๐๐,๐๐๐ บาท	๑	๒.๐
๑๐๐,๐๐๑-๒๐๐,๐๐๐ บาท	๘	๑๕.๗
๒๐๐,๐๐๑-๓๐๐,๐๐๐ บาท	๗	๑๓.๗
มากกว่า ๓๐๐,๐๐๐ บาท	๓๕	๖๘.๖
สายพันธุ์ทุเรียนที่ปลูก		
กระดุม	๐	๐.๐
ชะนี	๐	๐.๐
ก้านยาว	๐	๐.๐
หมอนทอง	๕๑	๑๐๐.๐
การได้รับข่าวสารเกี่ยวกับทุเรียน		
วิทยุ/โทรทัศน์/โทรศัพท์	๑๘	๓๕.๓
วีดีโอ/ซีดี	๐	๐.๐
เจ้าหน้าที่/ผู้นำชุมชน/ เพื่อนบ้าน	๓๐	๕๘.๘
เอกสารวิชาการ/ หนังสือพิมพ์/ สื่อสิ่งพิมพ์/แผ่นพับ	๓	๕.๙

จากตารางที่ ๑ ผลการวิเคราะห์ข้อมูลประชากรที่ทำการวิจัย จำแนกตามข้อมูลพื้นฐานส่วนบุคคล และเศรษฐกิจ

เพศ พบว่า เกษตรกรส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง คิดเป็นร้อยละ ๖๔.๗ รองลงมาเป็นเพศชาย ร้อยละ ๓๕.๓
อายุ พบว่า เกษตรกรมีอายุน้อยที่สุด ๒๖ ปี อายุสูงสุด ๖๘ ปี และมีอายุเฉลี่ย ๔๖ ปี

สถานภาพ พบว่า สถานภาพของเกษตรกรส่วนใหญ่มีสถานภาพสมรส คิดเป็นร้อยละ ๗๔.๕ รองลงมา
มีสถานภาพโสด ร้อยละ ๒๓.๕ และมีสถานภาพหย่าร้าง ร้อยละ ๒.๐

ระดับการศึกษา พบว่า เกษตรกรส่วนใหญ่ มีการศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย คิดเป็นร้อยละ
๒๗.๕ รองลงมา มีการศึกษาระดับประถมศึกษา มัธยมศึกษาตอนต้น อนุปริญญา/ปวส. ร้อยละ ๑๗.๖
ปริญญาตรี ร้อยละ ๑๕.๗ และมีระดับการศึกษาสูงกว่าปริญญาตรี ร้อยละ ๓.๙

รายได้ทั้งหมดของครัวเรือน (บาท/ปี) พบว่า เกษตรกรมีรายได้ต่ำสุด ๒๐๐,๐๐๐ บาท/ปี รายได้
สูงสุด ๓,๐๐๐,๐๐๐ บาท/ปี และมีรายได้เฉลี่ย ๑,๐๕๓,๐๙๘ บาท/ปี

รายจ่ายทั้งหมดของครัวเรือน (บาท/ปี) พบว่า เกษตรกรมีรายจ่ายต่ำสุด ๓๐๐,๐๐๐ บาท/ปี รายจ่าย
สูงสุด ๔,๐๐๐,๐๐๐ บาท/ปี และมีรายจ่ายเฉลี่ย ๘๑๑,๙๖๑ บาท/ปี

พื้นที่ถือครองทำการเกษตร พบว่า ของเกษตรกรมีจำนวนพื้นที่ถือครองทำการเกษตรต่ำสุด ๒.๐ ไร่
จำนวนพื้นที่ถือครองทำการเกษตรสูงสุด ๕๐ ไร่ และจำนวนพื้นที่ถือครองทำการเกษตรเฉลี่ย ๑๕.๘ ไร่

ลักษณะการครอบครองที่ดิน พบว่า เกษตรกรส่วนใหญ่ ร้อยละ ๘๔.๓ มีที่ดินเป็นของตนเอง
รองลงมามีที่ดินของบรรพบุรุษ ร้อยละ ๑๓.๗ และเช่า ร้อยละ ๒.๐

การใช้ประโยชน์ที่ดินเพื่อการปลูกทุเรียน พบว่า เกษตรกรมีการใช้ประโยชน์ที่ดินเพื่อการปลูก
ทุเรียนต่ำสุด ๒ ไร่ การใช้ประโยชน์ที่ดินเพื่อการปลูกทุเรียนสูงสุด ๕๐ ไร่ และมีการใช้ประโยชน์ที่ดินเพื่อการ
ปลูกทุเรียนเฉลี่ย ๕ ไร่

จำนวนสมาชิกในครัวเรือนทั้งหมด พบว่า เกษตรกรมีจำนวนสมาชิกในครัวเรือนต่ำสุด ๑ คน จำนวน
สมาชิกในครัวเรือนสูงสุด ๙ คน และจำนวนสมาชิกในครัวเรือนเฉลี่ย ๕ คน

จำนวนแรงงานในการปลูกทุเรียน พบว่า ของเกษตรกรมีจำนวนแรงงานในการปลูกทุเรียนต่ำสุด
๑ คน จำนวนแรงงานในการปลูกทุเรียนสูงสุด ๗ คน และจำนวนแรงงานในการปลูกทุเรียนเฉลี่ย ๓ คน

ต้นทุนในการปลูกทุเรียน พบว่า เกษตรกร (ร้อยละ ๖๘.๖) มีต้นทุนในการปลูกทุเรียนมากกว่า
๓๐๐,๐๐๐ บาท รองลงมา มีต้นทุนในการปลูกทุเรียน ๑๐๐,๐๐๑ - ๒๐๐,๐๐๐ บาท (ร้อยละ ๑๕.๗)
๒๐๐,๐๐๑ - ๓๐๐,๐๐๐ บาท (ร้อยละ ๑๓.๕) น้อยกว่า ๑๐๐,๐๐๐ บาท (ร้อยละ ๒.๐)

สายพันธุ์ทุเรียนที่ปลูก พบว่า เกษตรกรส่วนใหญ่ปลูกทุเรียนสายพันธุ์หมอนทอง ร้อยละ ๑๐๐

การได้รับข่าวสารเกี่ยวกับทุเรียน พบว่า เกษตรกร ร้อยละ ๕๘.๘ ได้รับทราบข่าวสารจากเจ้าหน้าที่/
ผู้นำชุมชน/เพื่อนบ้าน ร้อยละ ๓๕.๓ จากวิทยุ/โทรทัศน์/โทรศัพท์ ร้อยละ ๕.๙ จากเอกสารวิชาการ
หนังสือพิมพ์/สื่อสิ่งพิมพ์/แผ่นพับ

ตอนที่ ๒ ความรู้พื้นฐานการปลูกทุเรียนภูเขาไฟศรีสะเกษ ของเกษตรกร ตำบลพราน อำเภอนายูง จังหวัดศรีสะเกษ

ตารางที่ ๒ แสดงจำนวนและร้อยละของเกษตรกร จำแนกตามความรู้พื้นฐานในการปลูกทุเรียน

ประเด็นคำถาม/เฉลี่ย	(N = ๕๑)			
	ตอบถูก (คน/ร้อยละ)	ตอบผิด (คน/ร้อยละ)	ระดับ ความรู้	อันดับ
ความรู้พื้นฐานในการปลูกทุเรียน :				
๑. ชุดดินส่วนใหญ่ที่พบในพื้นที่ปลูกทุเรียนภูเขาไฟ (ชุคดินโซคชัย (Ci) และชุคดินศรีสะเกษ (Ssk))	๕๑ (๑๐๐.๐)	๐ (๐.๐)	มาก	๑
๒. ข้อใดคือลักษณะของชุคดิน ชุดดินโซคชัย (Ci) ชุคดินศรีสะเกษ (Ssk) (ดินเหนียวสีแดง)	๕๑ (๑๐๐.๐)	๐ (๐.๐)	มาก	๑
๓. ทุเรียนเจริญเติบโตได้ดีในอากาศแบบใด (อากาศร้อนชื้น)	๕๑ (๑๐๐.๐)	๐ (๐.๐)	มาก	๑
๔. ข้อใดคือคุณสมบัติน้ำที่ใช้ในแปลงทุเรียน (ค่าความเป็นกรดเป็นด่าง ๖.๐ - ๗.๕ ค่าความเค็ม ไม่เกิน ๒ เดซิซีเมนต์/เมตร)	๑๖ (๓๑.๔)	๓๕ (๖๘.๖)	น้อย	๔
๕. ระยะเวลาเก็บเกี่ยวทุเรียน โดยนับตั้งแต่วันที่ดอก บานถึงวันเก็บเกี่ยวผลผลิต มีอายุประมาณกี่วัน (๘๐ - ๑๒๐ วัน)	๕๐ (๙๘.๐)	๑ (๒.๐)	มาก	๒
๖. โรครากเน่าโคนเน่าของทุเรียนเกิดจากเชื้อสาเหตุ อะไร (เชื้อรา)	๔๘ (๙๔.๑)	๓ (๕.๙)	มาก	๓

หมายเหตุ :

ตอบถูกมากกว่าร้อยละ ๘๐	หมายถึง มีความรู้พื้นฐานในการปลูกทุเรียนระดับมาก
ตอบถูกร้อยละ ๗๐ - ๗๙	หมายถึง มีความรู้พื้นฐานในการปลูกทุเรียนระดับปานกลาง
ตอบถูกน้อยกว่าร้อยละ ๗๐	หมายถึง มีความรู้พื้นฐานในการปลูกทุเรียนระดับน้อย

จากตารางที่ ๒ ความรู้พื้นฐานการปลูกทุเรียน พบว่า ภาพรวมเกษตรกรมีความรู้พื้นฐานในการปลูกทุเรียน โดยตอบถูกมากกว่าร้อยละ ๘๐ ดังนี้

๑. ข้อที่ ๑. ชุดดินส่วนใหญ่ที่พบในพื้นที่ปลูกทุเรียนภูเขาไฟ (ร้อยละ ๑๐๐.๐)
๒. ข้อที่ ๒. ข้อใดคือลักษณะของชุดดิน ชุดดินโซคชัย (Ci) ชุดดินศรีสะเกษ (Ssk) (ร้อยละ ๑๐๐.๐)
๓. ข้อที่ ๓. ทุเรียนเจริญเติบโตได้ดีในอากาศแบบใด (ร้อยละ ๑๐๐.๐)
๔. ข้อที่ ๕. ระยะเวลาเก็บเกี่ยวทุเรียน โดยนับตั้งแต่วันที่ดอกบานถึงวันเก็บเกี่ยวผลผลิต มีอายุประมาณกี่วัน (ร้อยละ ๙๘.๐)
๕. ข้อที่ ๖. โรครากเน่าโคนเน่าของทุเรียนเกิดจากเชื้อสาเหตุอะไร (ร้อยละ ๙๔.๑)
๖. ข้อที่ ๔. ข้อใดคือคุณสมบัติน้ำที่ใช้ในแปลงทุเรียน (ร้อยละ ๓๑.๔)

ตารางที่ ๓ แสดงจำนวนและร้อยละของเกษตรกร จำแนกตามการปฏิบัติในการปลูกทุเรียน

ประเด็นคำถาม/เฉลี่ย	(N = ๕๑)			
	ตอบถูก (คน/ร้อยละ)	ตอบผิด (คน/ร้อยละ)	ระดับ ความรู้	อันดับ
การปฏิบัติในการปลูกทุเรียน :				
๗. ข้อใดคือระบบการให้น้ำในแปลงทุเรียนช่วงหลังการออกดอกและการพัฒนาของผล (การให้น้ำโดยใช้ระบบน้ำแบบมินิสปริงเกอร์)	๓๓ (๖๔.๗)	๑๘ (๓๕.๓)	น้อย	๓
๘. การตัดแต่งและควบคุมทรงพุ่มหลังปลูก ๑ - ๑.๕ ปี ควรตัดแต่งกิ่งอย่างไร (ควรตัดแต่งกิ่งให้มีลำเดียว กำหนดกิ่งประธานและแต่ละกิ่งควรห่างกัน ๑๐ - ๑๕ เซนติเมตร)	๕๑ (๑๐๐.๐)	๐ (๐.๐)	มาก	๑
๙. ข้อใดคือการเตรียมดินให้พร้อมสำหรับการออกดอก (ใส่ปุ๋ยเพื่อเพิ่มความอุดมสมบูรณ์ดินและให้แตกใบอ่อนอย่างน้อย ๑ ชุด ตัดแต่งกิ่งที่เป็นโรค กิ่งแห้ง กิ่งแขนงหลังการเก็บเกี่ยว และป้องกันโรคแมลงที่สำคัญ)	๕๐ (๙๘.๐)	๑ (๒.๐)	มาก	๒
๑๐. การจัดการเพื่อเพิ่มปริมาณและคุณภาพผลผลิต โดยการตัดแต่งผลอ่อนเริ่มตั้งแต่อายุประมาณกี่สัปดาห์ (๔ - ๑๒ สัปดาห์)	๖ (๑๑.๘)	๔๕ (๘๘.๒)	น้อย	๔

ตารางที่ ๓ (ต่อ)

ประเด็นคำถาม/เฉลย	(N = ๕๑)			
	ตอบถูก (คน/ร้อยละ)	ตอบผิด (คน/ร้อยละ)	ระดับ ความรู้	อันดับ
การปฏิบัติในการปลูกทุเรียน :				
๑๑. การตัดแต่งผลอ่อน ที่มีรูปทรงบิดเบี้ยว ผลเล็ก และหนามแดงออก ควรตัดกี่ครั้งในหนึ่งฤดูการผลิต (๕ ครั้ง)	๕๐ (๙๘.๐)	๑ (๒.๐)	มาก	๒
๑๒. ข้อใดคือการเก็บเกี่ยวและการปฏิบัติหลังการเก็บเกี่ยวที่ถูกต้อง (การสังเกตผลแก่ เช่า ก้านผลแข็งและสาก ปลาย หนามแห้ง มีรอยแยกระหว่างพู นับอายุผลเพื่อกำหนด วันเก็บเกี่ยว โดยนับตั้งแต่วันดอกบานถึงวันเก็บเกี่ยว และการเคาะเปลือกมีเสียงหลวมๆ)	๕๐ (๙๘.๐)	๑ (๒.๐)	มาก	๒

หมายเหตุ :

ตอบถูกมากกว่าร้อยละ ๘๐	หมายถึง มีความรู้พื้นฐานในการปลูกทุเรียนระดับมาก
ตอบถูกร้อยละ ๗๐ - ๗๙	หมายถึง มีความรู้พื้นฐานในการปลูกทุเรียนระดับปานกลาง
ตอบถูกน้อยกว่าร้อยละ ๗๐	หมายถึง มีความรู้พื้นฐานในการปลูกทุเรียนระดับน้อย

จากตารางที่ ๓ การปฏิบัติในการปลูกทุเรียน พบว่า ภาพรวมเกษตรกรมีการปฏิบัติในการปลูกทุเรียน โดยตอบถูกมากกว่าร้อยละ ๘๐ ดังนี้

๗. ข้อที่ ๘. การตัดแต่งและควบคุมทรงพุ่มหลังปลูก ๑ - ๑.๕ ปี ควรตัดแต่งกิ่งอย่างไร (ร้อยละ ๑๐๐.๐)

ข้อที่ ๙. ข้อใดคือการเตรียมต้นให้พร้อมสำหรับการออกดอก (ร้อยละ ๙๘.๐)

๘. ข้อที่ ๑๑. การตัดแต่งผลอ่อน ที่มีรูปทรงบิดเบี้ยว ผลเล็ก และหนามแดงออก ควรตัดกี่ครั้งในหนึ่งฤดูการผลิต (ร้อยละ ๙๘.๐)

ข้อที่ ๑๒. ข้อใดคือการเก็บเกี่ยวและการปฏิบัติหลังการเก็บเกี่ยวที่ถูกต้อง (ร้อยละ ๙๘.๐)

๙. ข้อที่ ๗. ข้อใดคือระบบการให้น้ำในแปลงทุเรียนช่วงหลังการออกดอกและการพัฒนาของผล (ร้อยละ ๖๔.๗)

๑๐. ข้อที่ ๑๐. การจัดการเพื่อเพิ่มปริมาณและคุณภาพผลผลิต โดยการตัดแต่งผลอ่อนเริ่มตั้งแต่อายุ

ประมาณกิโลสปีด (ร้อยละ ๑๑.๘)

ตอนที่ ๓ ปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจปลูกทุเรียนภูเขาไฟศรีสะเกษ ของเกษตรกร ตำบลพราน อำเภอขุนหาญ จังหวัดศรีสะเกษ

ตารางที่ ๔ แสดงจำนวนและร้อยละของเกษตรกร จำแนกตามปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจปลูกทุเรียน

(N = ๕๑)		
ประเด็นปัจจัย	คำตอบ (คน/ร้อยละ)	ระดับการตัดสินใจ
๑. มีความรู้พื้นฐานในการปลูกทุเรียน	๑๔ (๒๗.๕)	๔
๒. มีประสบการณ์ในการปลูกทุเรียน	๑๐ (๑๙.๖)	๕
๓. มีทุนในการปลูกทุเรียน	๑๐ (๑๙.๖)	๕
๔. มีแหล่งเงินทุนในการปลูกทุเรียน	๑๐ (๑๙.๖)	๕
๕. มีแรงงานเพียงพอในการปลูกทุเรียน	๑๖ (๓๑.๔)	๒
๖. มีพื้นที่ที่เหมาะสมในการปลูกทุเรียน	๔๒ (๘๒.๔)	๑
๗. มีตลาดรองรับ	๑๕ (๒๙.๔)	๓
๘. การได้รับการรับรองพืช GAP GI เพื่อเพิ่มผลผลิตและผลตอบแทนที่สูงขึ้น	๑๕ (๒๙.๔)	๓

จากตารางที่ ๔ พบว่า ปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจปลูกทุเรียนมากที่สุด ร้อยละ ๘๒.๔ มีพื้นที่ที่เหมาะสมในการปลูกทุเรียน รองลงมา ร้อยละ ๓๑.๔ มีแรงงานเพียงพอในการปลูกทุเรียน ร้อยละ ๒๙.๔ มีตลาดรองรับและการได้รับการรับรองพืช GAP GI เพื่อเพิ่มผลผลิตและผลตอบแทนที่สูงขึ้น ร้อยละ ๒๗.๕ มีความรู้พื้นฐานในการปลูกทุเรียน และร้อยละ ๑๙.๖ มีทุนในการปลูกทุเรียนและมีแหล่งเงินทุนในการปลูกทุเรียน

ตอนที่ ๔ ปัญหาข้อเสนอแนะ ของเกษตรกร ตำบลพราน อำเภอขุนหาญ จังหวัดศรีสะเกษ

ปัญหาโรคแมลงระบาด โดยเฉพาะการระบาดของหนอนเจาะลำต้น และโรครากเน่าโคนเน่า ทุกภาคส่วนควรกำหนดแนวทางร่วมเพื่อแก้ปัญหาอย่างเร่งด่วนและยั่งยืน รองลงมา ปัญหาด้านสภาพอากาศที่

แปรปรวน และปัญหาด้านน้ำเพื่อการเกษตรไม่เพียงพอในหน้าแล้ง ดำเนินการขุดสระน้ำในไร่นานอกเขตชลประทาน และปัญหาด้านการไฟฟ้าเพื่อการเกษตรไม่ทั่วถึง เนื่องจากสวนทุเรียนต้องใช้ไฟฟ้าในการดึงน้ำมาเพื่อรดน้ำในสวนทุเรียน หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เช่น การไฟฟ้าควรเข้ามาสนับสนุนอย่างเร่งด่วน

๙. สรุปผลการทดลอง

ข้อมูลพื้นฐานส่วนบุคคล และเศรษฐกิจ

เกษตรกรส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง อายุเฉลี่ย ๔๖ ปี สถานภาพโสด มีการศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย เป็นส่วนใหญ่ รายได้เฉลี่ย ๑,๐๕๓,๐๙๘ บาท/ปี รายจ่ายเฉลี่ย ๘๑๑,๙๖๑ บาท/ปี พื้นที่ถือครองทำการเกษตรเฉลี่ย ๑๕.๘ ไร่ มีที่ดินเป็นของตนเองเพื่อทำการปลูกทุเรียนเฉลี่ย ๕ ไร่ จำนวนสมาชิกในครัวเรือนเฉลี่ย ๕ คน เป็นแรงงานในการปลูกทุเรียนเฉลี่ย ๓ คน มีต้นทุนในการปลูกทุเรียน (พันธุ์หมอนทอง) มากกว่า ๓๐๐,๐๐๐ บาท ได้รับทราบข่าวสารจากเจ้าหน้าที่/ ผู้นำชุมชน/เพื่อนบ้าน เป็นส่วนใหญ่

ความรู้พื้นฐานการปลูกทุเรียน

เกษตรกรมีความรู้พื้นฐานในการปลูกทุเรียน โดยตอบถูกมากกว่าร้อยละ ๘๐ ดังนี้ ข้อที่ ๑. ขุดดินส่วนใหญ่ที่พบในพื้นที่ปลูกทุเรียนภูเขาไฟ (ร้อยละ ๑๐๐.๐) ข้อที่ ๒. ข้อใดคือลักษณะของขุดดิน ขุดดินโซคชัย (Ci) ขุดดินศรีสะเกษ (Ssk) (ร้อยละ ๑๐๐.๐) ข้อที่ ๓. ทุเรียนเจริญเติบโตได้ดีในอากาศแบบใด (ร้อยละ ๑๐๐.๐) ข้อที่ ๕. ระยะเวลาเก็บเกี่ยวทุเรียน โดยนับตั้งแต่วันที่ดอกบานถึงวันเก็บเกี่ยวผลผลิต มีอายุประมาณกี่วัน (ร้อยละ ๘๘.๐) ข้อที่ ๖. โรครากเน่าโคนเน่าของทุเรียนเกิดจากเชื้อสาเหตุอะไร (ร้อยละ ๙๔.๑) ข้อที่ ๔. ข้อใดคือคุณสมบัติน้ำที่ใช้ในแปลงทุเรียน (ร้อยละ ๓๑.๔)

การปฏิบัติในการปลูกทุเรียน

เกษตรกรมีการปฏิบัติในการปลูกทุเรียน โดยตอบถูกมากกว่าร้อยละ ๘๐ ดังนี้ ข้อที่ ๘. การตัดแต่งและควบคุมทรงพุ่มหลังปลูก ๑ - ๑.๕ ปี ควรตัดแต่งกิ่งอย่างไร (ร้อยละ ๑๐๐.๐) ข้อที่ ๙. ข้อใดคือการเตรียมต้นให้พร้อมสำหรับการออกดอก (ร้อยละ ๙๘.๐) ข้อที่ ๑๑. การตัดแต่งผลอ่อน ที่มีรูปทรงบิดเบี้ยว ผลเล็ก และหนามแดงออก ควรตัดกี่ครั้งในหนึ่งฤดูการผลิต (ร้อยละ ๙๘.๐) ข้อที่ ๑๒. ข้อใดคือการเก็บเกี่ยวและการปฏิบัติหลังการเก็บเกี่ยวที่ถูกต้อง (ร้อยละ ๙๘.๐) ข้อที่ ๗. ข้อใดคือระบบการให้น้ำในแปลงทุเรียนช่วงหลังการออกดอกและการพัฒนาของผล (ร้อยละ ๖๔.๗) ข้อที่ ๑๐. การจัดการเพื่อเพิ่มปริมาณและคุณภาพผลผลิต โดยการตัดแต่งผลอ่อนเริ่มตั้งแต่อายุประมาณกี่สัปดาห์ (ร้อยละ ๑๑.๘)

ปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจปลูกทุเรียน

ปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจปลูกทุเรียนมากที่สุด ร้อยละ ๘๒.๔ มีพื้นที่ที่เหมาะสมในการปลูกทุเรียน รองลงมา ร้อยละ ๓๑.๔ มีแรงงานเพียงพอในการปลูกทุเรียน ร้อยละ ๒๙.๔ มีตลาดรับรองและการได้รับการรับรองพืช GAP GI เพื่อเพิ่มผลผลิตและผลตอบแทนที่สูงขึ้น ร้อยละ ๒๗.๕ มีความรู้พื้นฐานในการปลูกทุเรียน และร้อยละ ๑๙.๖ มีทุนในการปลูกทุเรียนและมีแหล่งเงินทุนในการปลูกทุเรียน

ปัญหาข้อเสนอนะ

ปัญหาโรคแมลงระบาด โดยเฉพาะการระบาดของหนอนเจาะลำต้น และโรครากเน่าโคนเน่า

ปัญหาด้านสภาพอากาศที่แปรปรวน

๑๐. ประโยชน์ที่ได้รับ

๑๐.๑ ทำให้ทราบปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจในการปลูกทุเรียนภูเขาไฟศรีสะเกษ

๑๐.๒ ทำให้ทราบปัญหาและข้อเสนอแนะของเกษตรกร เพื่อจะได้ใช้เป็นแนวทางให้ความช่วยเหลือได้ตรงกับความต้องการของเกษตรกร

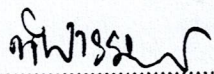
๑๑. ข้อเสนอแนะ

๑๑.๑ ควรศึกษาความต้องการของเกษตรกรผู้ปลูกทุเรียนต่อการดำเนินงานของเจ้าหน้าที่สถานีพัฒนาที่ดินศรีสะเกษ

๑๑.๒ ควรศึกษาปัญหาและอุปสรรคและความต้องการของเกษตรกรผู้ปลูกทุเรียนภูเขาไฟในจังหวัดศรีสะเกษ

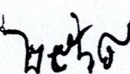
๑๑.๓ ควรทำการวางแผนเปรียบเทียบการเก็บข้อมูลตามความเหมาะสมของดินในการปลูกทุเรียนภูเขาไฟศรีสะเกษ ประกอบการตัดสินใจลงทุน และได้ผลตอบแทนมากที่สุด

ขอรับรองว่าผลงานดังกล่าวข้างต้นเป็นความจริงทุกประการ

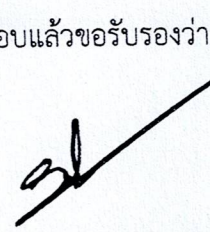
ลงชื่อ.....

(นางสาวทิพวรรณ สุพรรณ)

ตำแหน่ง นักวิชาการเกษตรชำนาญการ

วันที่..... / /

ได้ตรวจสอบแล้วขอรับรองว่าผลงานดังกล่าวข้างต้นถูกต้องตรงกับความเป็นจริงทุกประการ

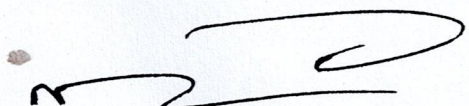
ลงชื่อ.....

(นายสาคร เหมือนตา)

ตำแหน่ง ผู้อำนวยการสถานีพัฒนาที่ดินศรีสะเกษ

วันที่..... / /

(ผู้บังคับบัญชาที่ควบคุมดูแลการดำเนินการ)

ลงชื่อ.....

(นายสุทธิต วงษ์จันทา)

ผู้อำนวยการสำนักงานพัฒนาที่ดินเขต ๔

วันที่..... / /

ข้อเสนอแนวคิดการพัฒนาหรือปรับปรุงงาน

ของนางสาวทิพวรรณ สุพรรณ

เพื่อประกอบการแต่งตั้งให้ดำรงตำแหน่ง นักวิชาการเกษตรชำนาญการพิเศษ ตำแหน่งเลขที่ ๖๔๖

กลุ่มวิชาการเพื่อการพัฒนาที่ดิน สำนักงานพัฒนาที่ดินเขต ๔

๑. เรื่อง แนวทางการขับเคลื่อนเกษตรแปลงใหญ่ จังหวัดศรีสะเกษ ให้ประสบผลสำเร็จอย่างยั่งยืน

๒. หลักการและเหตุผล

ตามที่กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ ได้กำหนดแนวทางการพัฒนาของกระทรวง (Road map) โดยมีโครงการที่สำคัญคือ การปรับโครงสร้างการผลิตสินค้าเกษตร ด้านสินค้าพืช ปศุสัตว์ และสินค้าประมง เน้นให้ความสำคัญในเรื่อง การลดต้นทุนการผลิต โดยการรวมแปลงเป็นแปลงใหญ่ก่อให้เกิดกิจกรรมลดต้นทุนการผลิตตามที่กำหนด และสามารถวัดผลสัมฤทธิ์ได้อย่างเป็นรูปธรรม ซึ่งเป็นการเพิ่มประสิทธิภาพการผลิต ผลผลิตมีคุณภาพได้มาตรฐาน ตรงตามความต้องการของตลาด เชื่อมโยงกับตลาดเพื่อให้เกิดการบริหารจัดการระหว่างอุปสงค์และอุปทานของสินค้าเพื่อแก้ปัญหาเรื่องสินค้าเกษตรตกต่ำ กระทรวงเกษตรและสหกรณ์จึงกำหนดระบบส่งเสริมการเกษตรแบบแปลงใหญ่ ที่มีกรมส่งเสริมการเกษตร (กสกร.) เป็นเจ้าภาพหลักในการขับเคลื่อน ส่งเสริมให้เกษตรกรมีการรวมกลุ่มการผลิตและการบริหารจัดการร่วมกัน ให้เกษตรกรเป็นศูนย์กลางในการดำเนินงานร่วมกันจัดหาปัจจัยการผลิตที่มีคุณภาพราคาเป็นธรรม เพื่อลดต้นทุนการผลิตและให้การผลิตสินค้าเกษตรมีคุณภาพได้มาตรฐาน เพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันของสินค้าเกษตรและเพิ่มรายได้ของเกษตรกร

ดังนั้น ผลการดำเนินงานที่ผ่านมาจะมีข้อดีแล้วก็ตาม แต่เมื่อพิจารณาถึงปัญหาของการเข้าไปส่งเสริมนโยบายเกษตรแปลงใหญ่ สามารถแยกประเด็นปัญหาออกได้ ดังนี้ ๑) ประเด็นด้านเกษตรกร เกษตรกรมีอายุค่อนข้างมาก ซึ่งเป็นปัญหาที่พบในทุกเขตพื้นที่ที่ทำการส่งเสริม และ ๒) ประเด็นด้านโครงสร้างองค์กรและบุคลากรผู้รับผิดชอบ พบว่า การเข้าไปส่งเสริมของหน่วยงานต่างๆ หลายครั้งที่เข้าไปส่งเสริมกับเกษตรกรคนละช่วงเวลาทำให้เกษตรกรต้องสละเวลาที่ใช้ในการทำการเกษตร ทำให้เกษตรกรเสียโอกาสในการออกไปประกอบอาชีพ หน่วยงานควรมีการแบ่งงานกันทำอย่างชัดเจนเพื่อไม่ให้เกิดความซ้ำซ้อนในระบบการทำงาน และถือเป็นต้นแบบองค์ความรู้ในด้านการประสานงานหรือการทำงานร่วมกันในการส่งเสริมการเกษตรต่อไป

๓. บทวิเคราะห์/แนวคิด/ข้อเสนอและข้อจำกัดที่อาจเกิดขึ้นและแนวทางแก้ไข

การส่งเสริมการทำการเกษตรในรูปแบบของการทำการเกษตรแปลงใหญ่ ซึ่งเป็นการส่งเสริมให้เกษตรกรที่ปลูกพืชชนิดเดียวกันในพื้นที่ใกล้เคียงกันมาร่วมกันทำการผลิตและร่วมกันทำการขายสินค้าเพื่อเพิ่มศักยภาพในการผลิต และสร้างอำนาจต่อรองให้กับเกษตรกร เป้าหมายของการส่งเสริม คือ เกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการสามารถลดต้นทุนการผลิตลงได้ประมาณ ๒๐% และเพิ่มผลผลิตได้ประมาณ ๒๐% จากผลการดำเนินงานส่งเสริมการเกษตรแปลงใหญ่ มีข้อดีหลายประเด็น ดังนี้

- ประเด็นด้านเกษตรกร พบว่า การส่งเสริมเกษตรกรทำให้เกษตรกรที่อยู่ในพื้นที่ใกล้เคียงกันพูดคุย ทำความรู้จักรวมถึงแลกเปลี่ยนความรู้และวิธีการในการผลิตสินค้ามากขึ้น ซึ่งต่างจากเดิมที่มีการทำการผลิตแบบตัวใครตัวมัน

- ประเด็นด้านการผลิต พบว่า ศักยภาพในการผลิตสินค้าเพิ่มขึ้น ทั้งในแง่ของเทคโนโลยีการผลิต และเทคนิคที่ใช้ในการทำการผลิต ทำให้ผลผลิตมีปริมาณเพิ่มขึ้น รวมไปถึงการลดต้นทุนการผลิตสินค้า ทั้งจากการรวมกลุ่มกันซื้อปัจจัยการผลิตในปริมาณมาก และการที่มีการนำเทคโนโลยีการวิเคราะห์สภาพดินมาใช้เพื่อเป็นตัวช่วยในการกำหนดปริมาณการใช้ปุ๋ยเคมีในแต่ละพื้นที่ทำให้เกษตรกรสามารถลดการใช้ปุ๋ยเคมีลง นอกจากนั้นยังมีการส่งเสริมการใช้ปุ๋ยอินทรีย์เพื่อลดต้นทุนในการผลิตด้วย

- ประเด็นด้านการจัดการทรัพยากร พบว่า เมื่อมีการเข้าไปส่งเสริมการเกษตรแปลงใหญ่ ส่งผลให้เกษตรกรมีการผลิตที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อมมากขึ้น ทั้งจากการลดการใช้สารเคมี และการลดการใช้ปุ๋ยเคมี ซึ่งนอกจากส่งผลดีต่อสภาพแวดล้อมแล้ว ยังส่งผลดีต่อสุขภาพของเกษตรกรและผู้บริโภคด้วย

ถึงแม้ว่าการเข้าไปส่งเสริมเกษตรแปลงใหญ่จะมีข้อดีดังกล่าว แต่เมื่อพิจารณาถึงการเข้าไปส่งเสริมการเกษตรแปลงใหญ่สามารถแยกประเด็นปัญหาออกได้ ดังนี้

- ประเด็นด้านเกษตรกร พบว่า เกษตรกรมีอายุค่อนข้างมาก นอกจากนั้น เกษตรกรบางรายมีภาระผูกพันกับร้านค้าที่ไม่ได้เข้าร่วมโครงการ หรือมีหนี้ค้ำชำระกับร้านค้า ส่งผลให้ไม่สามารถเข้าร่วมโครงการที่ทางหน่วยงานของรัฐส่งเสริมได้ และเกษตรกรเป็นรายย่อยพื้นที่ทำการเกษตรอยู่กระจัดกระจาย ทำให้ยากต่อการบริหารจัดการของผู้จัดการแปลง

- ประเด็นด้านโครงสร้างองค์กรและบุคลากรผู้รับผิดชอบ พบว่า การเข้าไปส่งเสริมของหน่วยงานต่างๆ หลายครั้งที่เข้าไปส่งเสริมกับเกษตรกรคนละช่วงเวลาทำให้เกษตรกรต้องสละเวลาที่ใช้ในการทำ การเกษตรและประกอบอาชีพเพื่อมาเข้าร่วมอบรม หรือมาประชุม ทำให้เกษตรกรเสียโอกาสในการออกไปประกอบอาชีพ

๔. ผลที่คาดว่าจะได้รับ

๔.๑ กลุ่มเกษตรแปลงใหญ่สามารถลดต้นทุนในการผลิตลง ได้จากวิเคราะห์สภาพดินมาใช้เพื่อเป็นตัวช่วยในการกำหนดปริมาณการใช้ปุ๋ยเคมีในแต่ละพื้นที่ทำให้เกษตรกร รวมกันซื้อปัจจัยการผลิต และการส่งเสริมการใช้ปุ๋ยอินทรีย์เพื่อลดต้นทุนในการผลิต

๔.๒ เกษตรกรผู้สูงอายุที่เข้าร่วมโครงการเกษตรแปลงใหญ่ มีความรู้และเข้าใจเทคโนโลยีสารสนเทศมากขึ้น

๔.๓ การพัฒนาเกษตรกรรุ่นใหม่มีความพร้อมที่จะเข้าร่วมโครงการเกษตรแปลงใหญ่มากขึ้น

๔.๔ กลุ่มเกษตรแปลงใหญ่มีความเข้มแข็ง มีความสามารถในการแข่งขัน และมีอำนาจในการต่อรอง การขายสินค้าการเกษตร

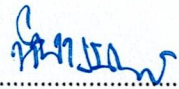
๔.๕ เกิดการบูรณาการของหน่วยงานในภาครัฐและภาคีเครือข่าย

๕. ตัวชี้วัดความสำเร็จ

๕.๑ กลุ่มเกษตรกรแปลงใหญ่สามารถลดต้นทุนการผลิตได้ ร้อยละ ๒๐ และเพิ่มผลผลิตได้ ร้อยละ ๒๐

๕.๒ กลุ่มเกษตรกรแปลงใหญ่มีความรู้ความเข้าใจและสามารถใช้เทคโนโลยีสารสนเทศที่เกี่ยวข้อง ร้อยละ ๔๐

๕.๓ เกิดความร่วมมือระหว่างหน่วยงานอย่างชัดเจนเพื่อไม่ให้เกิดความซ้ำซ้อนในระบบการทำงาน

ลงชื่อ.....
(นางสาวทิพวรรณ สุพรรณ)

วันที่ / / ผู้ขอประเมิน